

Program Centra pre deti a rodiny: Podpora rodín s deťmi v náročných životných situáciách

Program platný na základe rozhodnutia č. 13543/2026-M_OdAK zo dňa 26. januára 2026

A) kontaktná adresa centra a telefónne číslo alebo iný kontaktný údaj centra:

Návrat, o. z
Pluhová 911/1, Bratislava, 813 03
navrat@navrat.sk, č. tel. 02/524 443 61

B) adresa miesta vykonávania opatrení alebo miest vykonávania opatrení, ak sa opatrenia vykonávajú vo viacerých budovách centra:

Bratislavský kraj: Pluhová 911/1, Bratislava, 831 03
Trnavský kraj: Trhová 2, Trnava, 917 01
Žilinský kraj: Republiky 31, Žilina 010 01
Banskobystrický kraj: Švermova 6515/38A, Banská Bystrica 974 01
Prešovský kraj: Svätoplukova 12, Prešov, 080 01

C) účel centra podľa § 45 ods. 1 písm. b) a písm. c) zákona:

Centrum pre deti a rodiny je zriadené podľa § 45, ods. 1, písm. b) a písm. c) na účel vykonávania opatrení na predchádzanie vzniku, prehlbovania a opakovania

- 1. krízových situácií dieťaťa v prirodzenom rodinnom prostredí alebo náhradnom rodinnom prostredí,**
- 2. porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu dieťaťa z dôvodu problémov v prirodzenom rodinnom prostredí, náhradnom rodinnom prostredí, širšom sociálnom prostredí a v medziľudských vzťahoch**

D) druh vykonávaných opatrení

za účelom podľa § 45 ods. 1 písm. b) zákona č. 305/2005 Z.z., § 37 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z.z.; formou podľa § 45 ods. 4 písm. b) a c) a ods 6; pre klientov podľa § 59; v prostredí podľa § 4 ods. 1 písm. a) až c) a písm. d); § 11 ods. 2 a ods. 3 písm. b) a d), § 12 ods. 1 písm. d); § 73 ods. 6 zákona č. 305/2005 Z.z.; a § 44a ods. 1 zákona č. 305/2005 Z.z. v platnom znení

E) forma vykonávania opatrení podľa § 45 ods. 4 zákona:

opatrenia sú vykonávané ambulantnou a terénnou formou

F) opis cieľovej skupiny centra:

- **maloleté deti, ktoré potrebujú pomoc a podporu formou opatrení sociálnoprávnej ochrany**
- **rodičia maloletých detí, ktorí potrebujú pomoc a podporu pri napĺňaní svojej rodičovskej zodpovednosti**
- **iné blízke osoby maloletých detí, ktoré sa podieľajú na starostlivosti o deti, resp. s ktorými majú deti vytvorený vzťah**
- **deti zverené v náhradnej osobnej starostlivosti, v pestúnskej starostlivosti, v poručníctve s osobnou starostlivosťou/bez os. starostlivosti, v predosvojiteľskej starostlivosti, deti zverené do osobnej starostlivosti neodkladným opatrením, osvojené deti**

- fyzické osoby, ktoré majú deti zverené v náhradnej osobnej starostlivosti, v pestúnskej starostlivosti, v poručníctve s osobnou starostlivosťou/bez os. starostlivosti, v predosvojiteľskej starostlivosti, deti zverené do osobnej starostlivosti neodkladným opatrením, osvojené deti
- biologickí rodičia a blízki príbuzní detí umiestnených vo vyššie uvedených formách starostlivosti
- mladí dospelí po ukončení náhradnej rodinnej starostlivosti vo vyššie uvedených formách, po ukončení ústavnej starostlivosti

G) dôvody vylučujúce vykonávanie opatrení v centre, ak centrum vykonáva opatrenia podľa § 47, § 48 a § 59 ods. 1 písm. a) bod 1/bod 3, alebo písm. b) až d) zákona:

- aktívne alebo pasívne odmietanie spolupráce zo strany rodiča, náhradného rodiča
- predpoklad zaujatosti (príbuzenský alebo iný vzťah s pracovníkom centra, osoba známa, predchádzajúci konflikt medzi klientom a poradcom a pod.)
- aktuálne vyčizené odborné kapacity centra

H) *Centrum nevykonáva opatrenia pobytovou formou*

I) Opis vnútorných priestorov a vonkajších priestorov centra, a ak centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou, opis podmienok zachovania súkromia vrátane opisu podmienok na osobnú hygienu 1. detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou, 2. rodičov a iných blízkych osôb detí a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou

- priestory, v ktorých vykonávame opatrenia, sú všetky lokalizované v krajských mestách, resp. ich blízkom okolí v bytových a kancelárskych objektoch; sú dobre dostupné verejnou dopravou
- vnútorné priestory pozostávajú z kancelárskych a konzultačných miestností vybavených vhodným nábytkom aj pomôckami na prácu s deťmi aj dospelými a terapeutickými pomôckami nasledovne:

Bratislava, Pluhová 1: vstupný priestor s kuchynkou, knižnicou a sedením pre klientov, 4 miestnosti slúžiace ako kancelárske a konzultačné miestnosti, ďalšie 2 konzultačné miestnosti prispôbené aj na prácu s detským klientom, hygienické zariadenie

Trnava, Trhová 2: 1 konzultačná miestnosť, hygienické zariadenie

Žilina, Republiky 31: vstupný priestor s knižnicou, dve kancelárske a konzultačné miestnosti, ďalšia konzultačná miestnosť prispôbená aj na prácu s detským klientom, kuchynka, hygienické zariadenie

Prešov, Svätoplukova 12: vstupný priestor zariadený na prvý kontakt s klientom, kuchynka, kancelária, 2 konzultačné miestnosti prispôbené aj na prácu s detským klientom, hygienické zariadenie

Banská Bystrica, Švermova 6515/38A: vstupný priestor zariadený na prvý kontakt s klientom, dve kancelárie, jedna konzultačná miestnosť prispôbená aj na prácu s detským klientom, hygienické zariadenie

J) počet zamestnancov centra, štruktúra pracovných miest s uvedením dosiahnutého vzdelania zamestnancov podľa § 4; ak centrum zabezpečuje odbornú pomoc alebo činnosť podľa § 49 ods. 5 zákona, program centra obsahuje aj informáciu o zabezpečení tejto odbornej pomoci alebo činností inými odborníkmi

- Bratislava, Pluhová 1 – 3 psychológovia s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 7 sociálnych pracovníkov s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa (1x výnimka podľa zákona o sociálnej práci)

- **Trnava, Trhová 2** – 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 sociálny pracovník s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
- **Žilina, Republiky 31** – 2 psychológovia s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 2 sociálni pracovníci a 1 asistentka sociálnej práce s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 špeciálna pedagogička s ukončeným VŠ vzdelaním 3. stupňa, 1 poradca pre sociálnoprávnu ochranu s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
- **Prešov, Svätoplukova 12** - 3 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa, 1 špeciálny pedagóg s ukončeným VŠ vzdelaním 3. stupňa a uznaný ako sociálny pracovník (výnimka podľa zákona o sociálnej práci), 1 špeciálny pedagóg s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa
- **Banská Bystrica, Švermova 6515/38A** - 3 sociálni pracovníci s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa (2x výnimka podľa zákona o sociálnej práci), 1 psychológ s ukončeným VŠ vzdelaním 2. stupňa

K) opis spôsobu oboznámenia detí, rodičov a iných fyzických osôb s programom centra alebo špecializovaným programom centra

- **program centra je zverejnený na webovej stránke organizácie**
- **plán vykonávania opatrení aj forma informovania o realizácii programu bude súčasťou písomnej dohody s rodičom, náhradným rodičom a mladým dospelým**
- **informácia v zmysle § 1 písm. l bod 2 vyhlášky č. 103/2018 Zb. v platnom znení ohľadom ponuky vykonávania opatrení a odborných metód práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami v súvislosti s rozvodom rodičov dieťaťa alebo rozchodom rodičov dieťaťa je zverejnená na webovej stránke organizácie www.navrat.sk, vrátane priebežnej aktualizácie informácie o vyťažnosti centra pre vykonávanie jednotlivých opatrení a odborných metód práce k 10. dňu v mesiaci**
- **pri realizácii programu, resp. niektorého z modulov, bude určený kľúčový pracovník, ktorý bude klientov programom sprevádzať – pracovník, ktorý bude konkrétny modul primárne realizovať. Tento pracovník spravidla na prvom stretnutí klienta/klientov oboznámi s obsahom a cieľmi programu, dohodne proces realizácie, časové rámce, miesta realizácie, prípadne ďalšie náležitosti, overí mieru porozumenia na strane klienta, najmä s ohľadom na jeho vek a zručnosti**
- **s obsahom programu aj procesom jeho realizácie bude spôsobom primeraným veku a rozumovej vyspelosti oboznámené aj dieťa**

L) opis odborných metód práce s dieťaťom, jeho rodinou a inými plnoletými fyzickými osobami, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre a spôsob zapájania spolupracujúcich subjektov do odbornej práce centra:

1. Základná koncepcia programu centra

Program „**Podpora rodín s deťmi v náročných životných situáciách**“ je koncipovaný ako súbor odborných a podporných nástrojov zameraných na **komplexnú podporu rodín s deťmi**, v ktorých môže byť **ohrozený zdravý psychický, fyzický alebo sociálny vývin dieťaťa**.

Cieľom programu je **posilniť rodičovské kompetencie a podporiť stabilitu rodinného prostredia**.

Program sa zameriava na rodiny v troch základných životných situáciách, ktoré sú pre deti potenciálne rizikové – či už ide o ohrozenie spôsobené životnými podmienkami a vzťahovou nestabilitou,

konfliktom rodičov, alebo prijatím dieťaťa do náhradnej rodinnej starostlivosti. Program má zároveň špecifikované samostatné špecializované podprogramy zamerané na riešenie konkrétneho cieľa (ďalej len "špecializované podprogramy").

Program vytvára rámec pre systematickú, odborne podloženú a flexibilnú podporu rodín v rôznych formách ohrozenia. Jeho cieľom je, aby **dieťa vyrastalo v bezpečnom, stabilnom a láskyplnom rodinnom prostredí**, a aby rodiny, ktoré to dieťaťu poskytujú, mali dostatok odbornej pomoci a sprevádzania.

Cieľovou skupinou sú:

- rodiny s deťmi, u ktorých je identifikované riziko ohrozenia vývinu dieťaťa
- rodiny v krízovej alebo konfliktnej situácii v súvislosti s rozchodom/rozvodom rodičov
- náhradné rodiny a rodiny v procese osvojovania

2. Štruktúra programu

Program CDR Návrat **Podpora rodín s deťmi v náročných životných situáciách** pozostáva z 3 základných podprogramov a ďalších špeciálnych podprogramov:

Podprogram 1: Podpora rodiny v ohrození

Právny rámec:

Program je realizovaný v súlade s: §11, ods. 3 písm. b); písm. d); § 12 ods. 1, pís. d); § 45 ods. 1, písm. b), § 73, ods. 6, písm. e); zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorý upravuje povinnosť preventívnej a intervenčnej práce s rodinami, a §37, ods. 2, písm. d) zákona 36/2005 Z. z. o rodine

Cieľ

Stabilizovať rodinné prostredie, znižovať rizikové faktory ohrozenia dieťaťa, posilniť rodičovské kompetencie a podporiť rodičov pri vytváraní podmienok pre zdravý vývin dieťaťa s cieľom predchádzať vyňatiu dieťaťa z rodiny.

Cieľová skupina

Rodiny, v ktorých je ohrozený zdravý vývin dieťaťa v dôsledku nepriaznivej sociálnej, výchovnej alebo rodinnej situácie, ako aj rodičia, ktorí potrebujú podporu pri plnení rodičovských povinností a zvládání starostlivosti o dieťa.

Obsah podprogramu

- posúdenie situácie dieťaťa a rodiny
- obnova, úprava a stabilizácia rodinného prostredia
- výchovný a sociálny program
- sprevádzanie rodičov
- rozvoj rodičovských zručností
- príprava dieťaťa na zmeny

Odborné metódy a postupy

- sociálna diagnostika a hodnotenie potrieb dieťaťa a rodiny
- individuálne a skupinové poradenstvo

- „case management“ (sociálne sprevádzanie)
- rodinné intervencie a mediácia
- nácvik rodičovských zručností (tréning, modelovanie, spätná väzba)
- spolupráca s multidisciplinárnym tímom (škola, CPP, zdravotnícke zariadenia, OSPOD)

Časová dotácia programu

Individuálne poradenstvo: 1 – 2 hodiny/týždeň, resp. podľa potrieb rodiny

Skupinové aktivity alebo tréningy rodičov: 2 – 4 hodiny/týždeň

Trvanie podprogramu: 6 – 12 mesiacov, s flexibilnou možnosťou predĺženia podľa individuálnych potrieb rodiny v hodinovej dotácii min. 5 hodín a max. 120 hodín v rámci jedného odporúčania.

Očakávané výstupy

- zlepšenie schopnosti rodičov naplňať potreby dieťaťa a zvládať záťažové situácie
- stabilizácia rodinného prostredia a zníženie rizika ohrozenia dieťaťa
- posilnenie spolupráce rodiny s inštitúciami a odborníkmi
- zlepšenie emocionálneho a sociálneho fungovania dieťaťa v rodine

Podprogram 2: Podpora rodiny v rodičovskom konflikte

Právny rámec

Program je realizovaný v súlade s: §11, ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele, ktorý upravuje povinnosť preventívnej a intervenčnej práce s rodinami; a §37, ods. 2, písm. d) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine

Cieľ

Podpora rodín v riešení konfliktov medzi rodičmi, ktoré ohrozujú psychický a emocionálny vývin dieťaťa; zlepšenie komunikácie a spolupráce rodičov po rozchode alebo rozvode; ochrana detí pred lojalitným konfliktom a manipuláciou; posilnenie schopnosti rodičov vytvárať bezpečné a stabilné prostredie pre deti pred/počas a po rozchode/rozvode.

Cieľová skupina

Rodiny, v ktorých konflikty medzi rodičmi ohrozujú zdravý vývin dieťaťa; rodičia, ktorí potrebujú podporu pri efektívnej komunikácii, riešení konfliktov a zabezpečení pravidelného a kvalitného kontaktu s dieťaťom.

Obsah podprogramu

- tréning porozumenia a komunikácie medzi rodičmi a deťmi
- podpora riešenia konfliktov v rodine v súvislosti s rozchodom/rozvodom rodičov dieťaťa
- podpora kontaktu rodičov s dieťaťom po rozchode alebo rozvode rodičov

Odborné metódy a postupy

- sociálna diagnostika a hodnotenie potrieb dieťaťa a rodiny
- zisťovanie názoru dieťaťa
- advokácia potrieb dieťaťa
- individuálne a skupinové poradenstvo
- mediácia a facilitácia rodičovských konfliktov
- tréning komunikačných a kooperatívnych zručností rodičov
- intervencie zamerané na ochranu dieťaťa pred lojalitným konfliktom
- metódy reflektívnej práce
- spolupráca s multidisciplinárnym tímom (OSPOD, škola, CPP, ďalší odborníci)

Časová dotácia programu

Individuálne poradenstvo: 1 – 2 hodiny/týždeň podľa potreby rodiny

Skupinové edukácie a rodičovské mediácie: 2 – 4 hodiny/týždeň

Trvanie podprogramu: 6 – 12 mesiacov s flexibilnou možnosťou predĺženia podľa individuálnej potreby rodiny, minimálna dotácia 5 h, maximálna 80 h v rámci 1 odporúčania

Očakávané výstupy

- zlepšenie komunikačných a kooperatívnych schopností rodičov
- zníženie intenzity konfliktov medzi rodičmi a prevencia lojalitných konfliktov detí
- stabilizácia emocionálneho prostredia dieťaťa
- zabezpečenie pravidelného a kvalitného kontaktu dieťaťa s oboma rodičmi, facilitácia dohôd rodičov
- posilnenie spolupráce rodiny s odborníkmi a inštitúciami

Podprogram 3: Podpora náhradnej rodinnej starostlivosti (NRS)

Právny rámec

Program je realizovaný v súlade s: §11 ods. 1 písm. a) , ods. 3 písm. b) a písm. d); §44a, ods. 1; §73 ods. 6, písm. e) zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele

Cieľ

Posilnenie stability náhradných rodín, podpora porozumenia deťom s traumatickou skúsenosťou, predchádzanie zlyhaniu alebo prerušenému priebehu náhradnej rodinnej starostlivosti, príprava dieťaťa aj rodiny na úspešný priebeh a ukončenie NRS.

Cieľová skupina

Náhradné rodiny (všetky formy náhradnej rodinnej starostlivosti)

Rodiny v procese osvojovania dieťaťa

Deti s predchádzajúcimi traumatickými skúsenosťami

Mladí dospelí po ukončení náhradnej rodinnej starostlivosti

Obsah podprogramu

- podpora náhradnej rodiny v adaptačnej fáze
- tréning rodičovských zručností s prvkami filialnej a hrovej terapie
- podpora náhradnej rodiny pri zvládaní náročných situácií
- detská a rodičovská podporná skupina
- sprevádzanie náhradnej a biologickej rodiny pri kontakte s dieťaťom, podpora kontaktov medzi súrodencami v rôznych prostrediach
- príprava dieťaťa a rodiny na ukončenie NRS
- poradenstvo pre mladého dospelého po ukončení NRS

Odborné metódy a postupy

- sociálna diagnostika a hodnotenie potrieb dieťaťa a rodiny
- individuálne a skupinové poradenstvo
- motivačné a aktivačné rozhovory
- arteterapeutické techniky a postupy
- „case management“ (sociálne sprevádzanie) a asistencia
- rodinné intervencie, mediácia a facilitácia kontaktov
- tréning rodičovských zručností (modelovanie, hra, spätná väzba)
- metódy reflektívnej práce (supervízia, intervízia)

- spolupráca s multidisciplinárnym tímom (OSPOD, škola a školské zariadenia, CPP, zdravotnícke zariadenia)

Časová dotácia programu

Individuálne poradenstvo: 1 – 2 hodiny/týždeň podľa potrieb rodiny

Skupinové aktivity alebo tréningy rodičov: 2 – 4 hodiny/týždeň

Trvanie podprogramu: 6 – 18 mesiacov s flexibilnou možnosťou predĺženia podľa individuálnych potrieb rodiny, minimálna hodinová dotácia 15 h, maximálna 150 h v rámci jedného odporúčania

Očakávané výstupy

- zvýšenie stability náhradnej rodiny a zníženie rizika zlyhania starostlivosti
- posilnenie schopnosti rodičov rozumieť a reagovať na potreby detí s traumatickými skúsenosťami
- podpora emocionálneho a sociálneho rozvoja detí a mladých dospelých
- zabezpečenie bezpečných a kvalitných kontaktov medzi deťmi a biologickou rodinou
- efektívna spolupráca rodiny s odborníkmi a inštitúciami

Špecializovaný program: Dotyk ako liek

V znení: § 11 ods. 3 písm. b), bod 3 a 4, § 44a ods. 1

Cieľová skupina: deti a rodičia

Ciele: podpora vytvorenia a zlepšovania vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, posilnenie pripútania, rozvoj jemných rodičovských zručností, prevencia nevhodných výchovných postupov

Metódy: dotyková terapia, interaktívne hry, arteterapia, supervízia rodiča

Časová dotácia: max. 40 hodín (4 bloky - pri skupinovom programe)

Realizátori: Odborník /s preferovaným vzdelaním humanitného charakteru v odboroch psychológia, sociálna práca, špeciálna pedagogika/ s absolvovaným výcvikom v terapii dotykom

Špecializovaný program: Tréning rodičovských zručností s prvkami filiálnej a hrovej terapie

V znení: § 11 ods. 3 písm. b), § 44a ods. 1

Cieľová skupina: rodičia a deti

Ciele: posilnenie vzťahu rodič – dieťa, korekcia problémov, rozvoj sebadôvery

Metódy: hra, video home tréning, empatická reakcia

Časová dotácia: 30 hodín

Realizátori: odborník vo filiálnej terapii, psychológ, špeciálny pedagóg, sociálny pracovník

Špecializovaný program: Program ASTRA DDP - odborný program poradenstva a terapie pre deti s náročnými skúsenosťami v detstve (ACE) a ich rodičov

V znení: § 11 ods. 3 písm. b), § 44a ods. 1

Cieľová skupina: rodičia, pestúni a iní blízki dospelí (primárni opatrovatelia) dieťaťa a ich deti

Ciele: podpora vytvorenia a zlepšovania vzťahu medzi rodičom a dieťaťom, pomoc dieťaťu s následkami toxického stresu, podpora terapeutického rodičovstva

Metódy: poradca/ odborník vytvára vzťah s rodičom a dieťaťom, založený na princípe "PLACE" (hravosť, láska, prijatie, zvedavosť, empatia)

Postupy: Vstupné vyhodnocovanie rodičov a dieťaťa (vyhodnocovanie sociálneho a emocionálneho stavu dieťaťa, stavu mysle rodičov vzhľadom na attachment, pozorovanie hry rodiča s dieťaťom), poradenský a terapeutický rozhovor s rodičom a dieťaťom, hry na podporu vzťahu s dieťaťom.

Časová dotácia: 30 hodín

Realizátori: Program môžu vykonávať vyškolení odborníci s praxou v oblasti poradenskej a/alebo terapeutickej práce s rodinami, ktorí úspešne absolvovali výcvik v tomto type terapie.

Odborník, ktorý tento typ práce vykonáva v Návrat, o. z., má certifikát o absolvovaní a úspešnom ukončení výcviku Astra DDP.

Profesia: poradca alebo terapeut, podľa získanej odbornosti pred výcvikom, môže ho používať v súlade so svojím odborným vzdelaním - s názvom profesie psychológ, poradca, terapeut - využívajúci vo svojej práci s náhradnými a /alebo biologickými rodinami špecializované postupy dyadickej vývinovej psychoterapie a ďalšie odborné postupy, ako ich vymedzuje program Astra DDP.

Špecializovaný program: Detská podporná skupina

V znení: § 11 ods. 3 písm. b), § 44a ods. 1

Cieľová skupina: deti v NRS, deti v biologickej rodine po/v náročnej životnej skúsenosti/situácii

Ciele: spracovanie traumy, prijatie histórie, posilnenie sebadôvery

Metódy: zážitkové skupinové techniky, arteterapia

Časová dotácia: 33 hodín / 12 týždňov

Realizátori: psychológ, sociálny pracovník, špeciálny alebo liečebný pedagóg, terapeut, iný odborník

Špecializovaný program: Rodičovská podporná skupina

V znení: § 11 ods. 3 písm. b), § 44a ods. 1

Cieľová skupina: rodičia detí spo/v náročnej životnej skúsenosti/situácii

Ciele: posilnenie rodiča, spracovanie rodinnej histórie, dôvera a zodpovednosť

Metódy: skupinová dynamika, arteterapia, zážitkové techniky

Časová dotácia: 44 hodín / 12 týždňov

Realizátori: psychológ, sociálny pracovník, mediátor, špeciálny alebo liečebný pedagóg, terapeut, iný odborník

Odborné zabezpečenie výkonu opatrení

Opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávajú odborní pracovníci s príslušnou kvalifikáciou v odboroch:

sociálna práca, psychológia, špeciálna pedagogika, liečebná pedagogika, sociálna pedagogika; podľa potreby odborný tím doplnený o ďalších odborníkov v zmysle §79 ods. 5, písm. b) zákona 305/2005 Z.z. v platnom znení.

Všetky činnosti sú vykonávané v súlade so zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately, etickým kódexom sociálneho pracovníka, ako aj so zásadami interdisciplinárnej spolupráce a s rešpektovaním najlepšieho záujmu dieťaťa.

Metódy, techniky a odborné postupy využívané pri realizácii opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

I. METÓDY

1. Individuálne poradenstvo a konzultácie - odborné poradenstvo (sociálne, psychologické, špeciálnopedagogické, poradenstvo v uplatňovaní práv a zákonných nárokov a iné) pre dospelých aj maloletých klientov, poskytované prezenčne na pracovisku, v teréne priamo v rodine, prípadne v

prostredí vytvorenom pre tento účel, zamerané na riešenie konkrétnych problémov a sprevádzanie klienta.

2. Skupinové poradenstvo a podpora - realizácia podporných skupín, svojpomocných skupín (napr. kluby náhradných rodín), rozvoj komunikačných a rodičovských kompetencií prostredníctvom skupinovej dynamiky.

3. Terénna sociálna a odborná práca - individuálna práca s klientom v jeho prirodzenom prostredí, podpora klientov s obmedzenou dostupnosťou služieb alebo nižšou sociálnou kompetenciou.

4. Intervencia v rodinnom prostredí - odborná činnosť v domácom prostredí klienta s cieľom stabilizovať dieťa a rodinu, diagnostika rodinnej dynamiky, podpora vzťahovej väzby a adaptácie dieťaťa.

5. Facilitácia a mediácia konfliktov - využívanie konštruktívnych metód riešenia konfliktov v rodine (medzi rodičmi, medzi biologickou a náhradnou rodinou), s využitím prvkov mediácie a facilitácie.

6. Tímová a interdisciplinárna spolupráca a sieťovanie - vytváranie multiprofesijných tímov na podporu rodiny, koordinácia spolupráce medzi odborníkmi, školami, zdravotníckymi a sociálnymi inštitúciami.

7. Sprevádzanie klienta - osobná podpora klienta pri vybavovaní záležitostí a zvládání záťažových situácií, posilňovanie sociálnych zručností a sebastačnosti.

II. TECHNIKY

Riadený rozhovor a rozhovor s dieťaťom - využívaný pri diagnostike, poradenstve aj sprevádzaní klienta, rešpektuje vývinové osobitosti dieťaťa a zásady participácie.

Psychologická diagnostika - využitie štandardizovaných psychodiagnostických metód pri práci s deťmi, rodičmi ako aj s uchádzačmi o náhradné rodičovstvo.

Sociálna diagnostika - zber, analýza a interpretácia údajov o sociálnej situácii rodiny, tvorba záverov pre plán pomoci a intervencie.

Zážitkové, projektívne a arteterapeutické techniky - využitie metód sandplaying, hrová a filiálna terapia, arteterapia, dotyková stimulácia, symbolická hra; cieľom je posilnenie vzťahovej väzby, spracovanie traumy a rozvoj emocionálnej stability.

Didaktické a reflexívne techniky - využitie filmových a vizuálnych materiálov, prípadových štúdií, modelových situácií a rozborov, rozvoj rodičovských zručností, empatie a sebapoznania.

Techniky zamerané na pripútanie a stabilizáciu dieťaťa - štruktúrované programy a cvičenia podporujúce vzťah dieťaťa k rodičovi, bezpečné väzby a adaptáciu v rodine.

III. ODBORNÉ POSTUPY

Edukačné a tréningové aktivity - tréningy pre rodičov, uchádzačov o náhradnú rodinnú starostlivosť a profesionálnych náhradných rodičov, rozvoj rodičovských zručností, psychohygiena, prevencia vyhorenia.

Poradenské pobyty pre celé rodiny – 2 a viacdňové pobyty spájajúce rekreačný, rozvojový a podporný charakter, súčasťou sú terapeutické aktivity.

Advokácia v záujme dieťaťa - odborné zastupovanie a podpora pri presadzovaní práv a záujmov dieťaťa, intervencia v prípadoch konfliktu medzi zákonným zástupcom a záujmom dieťaťa.

Príprava návrhov podaní a žiadostí - pomoc klientom pri formulácii a podávaní písomností, komunikácii s úradmi a inštitúciami.

Zisťovanie názoru dieťaťa - aktívne zapojenie dieťaťa do rozhodovania o jeho situácii, rešpektovanie princípov participácie a práva dieťaťa na vyjadrenie názoru.

Využívanie informačných a vzdelávacích materiálov - odborné publikácie, brožúry, informačné letáky prístupné v knižniciach na všetkých pracoviskách (napr. *Od strachu k láske, Rodič ako detské ihrisko, Nádej na uzdravenie, Ako byť rodičom dieťaťa s FASD, Vieš, kto si...*).

Uvedené metódy, techniky a odborné postupy sú využívané **v rôznych kombináciách, intenzite, forme a časovom rozsahu** podľa individuálnych potrieb klientov, charakteru opatrenia a cieľov intervencie. Odborní pracovníci ich aplikujú s prihliadnutím na vek, vývinové osobitosti a situáciu dieťaťa, rodinný kontext a princípy ochrany práv dieťaťa.

Kombináciou uvedených nástrojov sa zabezpečuje **komplexný, multidisciplinárny a individuálne prispôsobený prístup k rodine a dieťaťu**.

- M) – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou
- N) – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou
- O) – opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

- P) uvedenie rozsahu hodín počas dňa a dní v týždni, počas ktorých sa vykonávajú jednotlivé opatrenia, ak centrum vykonáva opatrenia ambul. alebo terénnou formou

Centrum vykonáva opatrenia v pracovných dňoch nasledovne:

Bratislava, Pluhová 1: 8,00 – 17,00 h

Trnava, Trhová 2: 9,00 – 17,00 h, 2x mesačne

Žilina, Republiky 31: 8,00 – 17,00 h

Banská Bystrica, Švermova 6515/38A: 8,00 – 17,00 h

Prešov, Svätoplukova 12: 8,00 – 17,00 h

Centrum môže vykonávať opatrenia aj mimo pracovné dni, pokiaľ je to vhodné a potrebné.

Q) opis tvorby a vyhodnocovania čiastkových plánov individuálneho plánu rozvoja osobnosti dieťaťa, opis tvorby a vyhodnocovania individuálneho plánu odbornej práce s dieťaťom a jeho rodinou alebo plánu odbornej práce s plnoletou fyzickou osobou

- **Pri práci s klientom bude určený kľúčový pracovník, spravidla sociálny pracovník, ktorý bude klienta v procese realizácie programu sprevádzať. Budú mu predstavení aj ďalší odborníci, ktorí budú na programe participovať.**
- **Plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou bude vytvorený na prvom, prípadne druhom stretnutí, za účasti rodiča, náhradného rodiča, prípadne dieťaťa, pokiaľ to jeho rozumová úroveň dovoľuje.**
- **Jednotlivé časti programu budú klientovi osobne vysvetlené, čo sa týka obsahu, rozsahu, procesu, frekvencie a formy intervencií, budú konkretizované ciele, na ktoré je program zameraný.**
- **Pri vytváraní plánu vykonávania opatrení bude stanovený spôsob, akým bude realizovaný program vyhodnocovaný – spravidla po realizácii 1/3, 2/3 a v závere programu, event. podľa povahy realizovaného modulu v ½ a v závere programu. Klient bude účastný vyhodnocovania programu, v prípade maloletého dieťaťa za prítomnosti rodiča, resp. náhradného rodiča, alebo v jeho zastúpení.**
- **O záveroch priebežného vyhodnocovania programu bude so súhlasom klienta informovaný príslušný orgán sociálno-právnej ochrany, pokiaľ to bude vhodné a účelné, o výstupoch záverečného zhodnotenia realizácie programu bude so súhlasom klienta informovaný príslušný orgán SPO.**

R) opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

S) opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

T) opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

U) opis práv dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, a opis práv rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre vrátane

1. spôsobu, akým dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou v centre, môže udržiavať kontakt s rodičom, ďalšími príbuznými a osobami, ku ktorým má blízky vzťah,
2. spôsobu, akým sa dieťa, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, môže obrátiť aj bez vedomia centra na orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, verejného ochrancu práv, komisára pre deti, komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, súd alebo prokuratúru
3. podmienok doručovania pošty, prístupu na internet a používania telefónu

V prípade, že sa opatrenia nevykonávajú pobytovou formou, ani na základe výchovného opatrenia, rodič, náhradný rodič, mladý dospelý a dieťa v zastúpení rodičom (ďalej klient) má právo program ukončiť, ak nenapĺňa jeho potreby, alebo mu v pokračovaní bráni iná prekážka. O tejto skutočnosti informuje Centrum písomne.

V prípade, že má klient v súvislosti s realizáciou programu domnienku, že sú porušované jeho práva, má možnosť sa obrátiť na vedúceho Centra, na predsedu Návrat, o. z., na Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý program odporučil, na Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, na verejného ochrancu práv, na komisára pre deti, na komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, na súd, na prokuratúru. O tejto možnosti je klient informovaný prostredníctvom webovej stránky organizácie, pri uzavretí dohody o realizácii programu, taktiež je táto informácia zverejnená na viditeľnom mieste v priestoroch Centra.

Pracovníci Centra sú povinní zachovávať mlčanlivosť o informáciách, ktoré sa o klientovi v súvislosti s realizáciou programu dozvedeli. Výnimkou sú informácie o skutočnostiach, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu zdravia alebo života klienta alebo iných osôb.

V) Opis povinností dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, a opis povinností rodiča dieťaťa a iných blízkych osôb dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, vrátane podmienok návštev v centre tak, aby návštevy nenarúšali program centra

- **rodič, náhradný rodič, osvojiteľ, mladý dospelý, dieťa /ďalej klient/ má povinnosť zúčastňovať sa na programe Centra na základe dohody, ktorej súčasťou je plán vykonávania opatrení ambulantnou a terénnou formou**
- **v prípade, že sa klient z vážneho dôvodu nemôže programu, resp. jeho časti zúčastniť, je povinný to včas oznámiť pracovníkovi Centra a dohodnúť si náhradný termín**
- **opakované nedodržanie dohodnutých pravidiel (3x) bez relevantného ospravedlnenia môžu mať za následok ukončenie spolupráce, o čom bude písomne informovaný klient aj príslušný orgán sociálno-právnej ochrany, ktorý klienta k spolupráci odporučil**
- **za dodržiavanie týchto pravidiel zo strany dieťaťa je zodpovedný rodič, resp. náhradný rodič dieťaťa**

W) taxatívny opis výchovných prostriedkov, ktoré je možné uložiť za nedodržanie povinností podľa písmena V), vrátane času ich trvania a možnosti prehodnotenia výchovného prostriedku, ak s jeho použitím dieťa alebo plnoletá fyzická osoba, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia v centre, nesúhlasia

V prípade, že sa klient opakovane bez vážneho dôvodu nezúčastňuje aktivít programu, nespupracuje pri jeho realizácii s pracovníkmi Centra a je ohrozené naplnenie cieľov programu, Centrum môže po dohode s orgánom sociálnoprávnej ochrany, ktorý program odporučil, spoluprácu s klientom ukončiť.

X) *Opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou*

Y) Opis postupu v rizikových situáciách pre dieťa alebo plnoletú fyzickú osobu, pre ktoré sa vykonáva pobytové opatrenie v centre, vrátane postupu pri nedovolenom opustení centra dieťaťom, pri úraze dieťaťa alebo plnoletej fyzickej osoby, vážnych nezhodách medzi deťmi a deťmi a zamestnancami centra

Opatrenia sa nevykonávajú pobytovou formou

Pri realizácii opatrení podpory, ktoré vyžadujú priamu prácu s dieťaťom bez prítomnosti osoby, ktorej je zverené, pracovník Centra dohodne s touto osobou presné podmienky prevzatia dieťaťa – čas príchodu, odchodu, kto ho privedie, prípadne či dieťa môže prichádzať/odchádzať samé, kto ho prevezme po ukončení programu, či má dieťa špecifické potreby z hľadiska zdravotného stavu, diétnych obmedzení a pod. Tieto podmienky budú dohodnuté ústnou, prípadne písomnou formou.

V prípade, že počas realizácie programu dôjde k vzniku rizikovej situácie – napr. úraz ap., pracovník Centra zabezpečí všetky potrebné úkony – poskytne prvú pomoc, zavolá rýchlu zdravotnú pomoc ap.

Vypracovala: Mgr. Alena Molčanová

tel. 0918 653818, alena.molcanova@navrat.sk